

ಶಾಲೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ವಿಧಾನ

ಜೇನ್ ಸಾಹಿ

ಈ ಲೇಖನವು, ಲಾಕ್‌ಡೌನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಉಲ್ಬಣಗೊಂಡ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾದ ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು, ಅದರಲ್ಲೂ ಎಳೆಯ ಪ್ರಾಯದ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಮರಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ನಾವು ಹೇಗೆ ಅವರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮೂಹದ ಮೇಲೆ ಕೋವಿಡ್-19 ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಪ್ರಹಾರ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಕೊರತೆಯ ತುರ್ತು ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಅನೇಕ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಗೆ, ಕೊರತೆಗಳು, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದರು. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವು ತಂದೊಡ್ಡಲಿರುವ ಅಪಾಯಗಳು ಮತ್ತು ತೊಂದರೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಆ ಕುರಿತ ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇದರಿಂದ ಮುಂದೆ ತಮಗೇನು ಸಂಭವಿಸಲಿದೆಯೋ ಎಂದು ಭೀತಿಗೆ ಒಳಗಾದರು.

ಕಳೆದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು, ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು, ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು ಮಕ್ಕಳ ದೈಹಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ, ಕರಕುಶಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಹಜ ಪರಿಸರದ ನಿಕಟ ಅವಲೋಕನಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಲುಪಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವರು, ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಚಿತ್ರಚನಾಕಾರರು ಮತ್ತು ಬರಹಗಾರರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಹಲವು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಿದರು ಅಥವಾ 'ಪುಸ್ತಕದ ಚೀಲ'ಗಳನ್ನು (book bags) ಮಕ್ಕಳ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಪ್ರಥಮ್ ಬುಕ್ಸ್ ರೂಪಿಸಿದ ಸ್ಟೋರಿ ವೇವರ್ (Story Weaver) 26ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕ ಆಯ್ಕೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಆನ್ ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು.

ಸ್ಟೋರಿ ವೇವರ್‌ನವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನೇರವಾಗಿ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ವಿವಿಧ ವಯೋಮಾನದವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಬರೆದವಾಗಿದ್ದು, ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಮತ್ತು ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವೆಂದರೆ, ಕೊರೋನಾ ವೈರಸ್: ವಿ ಕೆನ್ ಸ್ಟೇ ಸೇಫ್.i ಇದು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಂಭವಿಸಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಲು, ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಕಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಸಹ ತಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರರನ್ನು ಸೋಂಕಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ತಮಗೂ ಒಂದು ಪಾತ್ರವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಪುಸ್ತಕ, ಸೂಪರ್ ಹೀರೋಸ್ (Superheroes)ii ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಆಸರೆ ಯಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ, ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ನೀಡುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿವೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗದ ಕುರಿತು ಮಕ್ಕಳ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ವೃತ್ತಿಪರರು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೆ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬುಗುರಿ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಂತಹವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಕಥೆಗಳು, ಸುದ್ದಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ರೇಡಿಯೋ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಇದು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗದ ಕುರಿತು ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ 'ಮಾತನಾಡುವ ಮರ' ಎಂಬ ಬೊಂಬೆಯಾಟವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಬುಗುರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ವೈರಸ್ ಕುರಿತು ಮಕ್ಕಳಿಗಿರುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿರುವ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ ಸರಣಿಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿತು.

ಮುಂಬೈನ ಶರೋನ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ನವರು ಬಗೆಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೇರಲಾದ ದೈಹಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆ, ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಹತಾಶೆಗಳನ್ನು ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿಂತಿಸುವಂತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು.iii 'ಬದುಕು ಒಂದು ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡ ಪಾತರಗಿತ್ತಿಯಂತೆ, ಹಾರಬೇಕೆನಿಸಿದರೂ ಹಾರಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವೂ ಸಹ ಹೊರ ಹೋಗಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕಿ ಬರೆದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬಾಲಕ ಹೇಳಿದ, ಲಾಕ್‌ಡೌನ್‌ನಲ್ಲಿನ ಬದುಕು ಕೀಲಿಕೈ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಿನಂತೆ, 'ಚಲಿಸಲು ನಮಗೆ ಕಾಲುಗಳಿಲ್ಲವು. ಆದರೆ, ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ'. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಪಂಜರದೊಳಗಿನ ಸಿಂಹದಂತೆ ಎಂದು ಮತ್ತು ಗೃಹಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತೆ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(ಚಿತ್ರ)

8ನೇ ತರಗತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಸಂದರ್ಭದ ಬದುಕಿನ ಸಚಿತ್ರ ವಿವರಣೆ

ಅದೇ ಶಾಲೆಯು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾವು ಋಷಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು, ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಅವರು ಕಳೆದ ರೀತಿಯನ್ನು, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಳೆದುಕೊಂಡುದೇನು, ಯಾವ ರೀತಿಯ ಭಾವನೆಗಳು ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿದವು ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬರಹ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಸೂಚಿಸಿತು. ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವು ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

(ಎರಡು ಚಿತ್ರಗಳು)

ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಬಹಳಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮಗಿದ್ದ ಆತಂಕಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ಅವರನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ಆಗದೆ ಹೋಯಿತು. ಬಹಳಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ತಮಗಿದ್ದ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸವಾಲುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸ್ಥಳಾಂತರ, ಕುಟುಂಬದೊಳಗಿನ ಸಾವು, ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಘರ್ಷ, ಒಂಟಿತನ ಅಥವಾ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆಯ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲಾರದೆ ಹೋದರು. ಇವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮಕ್ಕಳ ವಯಸ್ಸು, ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರಬಹುದು. ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಇಂತಹವುಗಳ ನೇರ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದಿದ್ದರೂ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಹರಡಿದ ಅತೀವ ಗೊಂದಲ ಮತ್ತು ಭೀತಿಗೆ ತುತ್ತಾದರು. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಹೀಗೆ ಆಘಾತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಲ್ಲ, ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಂತೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು ಏರುಪೇರಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಹೊರತರಬಲ್ಲ ಉತ್ತೇಜನದಾಯಕ ವಾತಾವರಣವಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ತೆರೆದ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಮತ್ತು ನೆರೆಹೊರೆಯ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗಿನ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವಿರಾಮ ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಬೇರೆಯವರ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಹೊರತಾದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಮಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಆದ್ಯತೆಗಳ ಕುರಿತ ವಿಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು

---ಬಾಕ್ಸ್---

ಮಕ್ಕಳು ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, 'ಅವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ' ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಬಹುದು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ತಾವು ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಆದರೆ, ಮಕ್ಕಳು ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಹೆಣಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಲು ಅವರು ನಡೆಸುವ ಈ ಹೋರಾಟದ ರೀತಿಯು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಈ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅವರ ಕಲಿಕೆಯ ತಯಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು.

---ಬಾಕ್ಸ್---

ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವು ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಅದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಗಿರುವ ನಷ್ಟ ಎಂದೇ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅಥವಾ ಅದನ್ನು 'ಕಲಿಕಾ ಹಿನ್ನಡೆ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ಸಿಗದಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಬಹಳಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಗಣಿತದ ಕೌಶಲಗಳ ಮೇಲೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ಕಲಿಕಾ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆದುವ ಭಾಷೆ ಬೇರೆ ಆಗಿರುವುದು ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳು ಈಗಾಗಲೇ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ಅವರು

ಅರ್ಥದಷ್ಟು ಮರೆತುಹೋಗಿರುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಆಫ್‌ಲೈನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಗಿರುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ನಷ್ಟವೆಂದರೆ, ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಕತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕಾ ವಾತಾವರಣ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿರುವುದು. ಶಾಲೆಯು ಕಲಿಕಾ ಸಮುದಾಯದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಭಾವವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಮೇಲೆ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಹ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರರಿಂದ ಕಲಿಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಇದು. ಸುಮಾರು 17 ತಿಂಗಳುಗಳ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬೆಂಬಲ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಅತ್ಯಂತ ಆತಂಕಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು 'ಆಫ್‌ಲೈನ್ ಮಕ್ಕಳನ್ನು' ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ಕಾಳಜಿಯನ್ನೇ ತೋರದೆ ಹೇಗೆ ಕೈಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಜೀನ್ ಡೆರೆಸ್ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ (ದಿ ಹಿಂದೂ, 15ನೇ ಆಗಸ್ಟ್ 2021).

ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸೌಲಭ್ಯದ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಗಳು, ಒಂದು ಸಿದ್ಧ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಂತಹ ಚೌಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲದೆ ನಾವು ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅತಿಯಾದ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮಕ್ಕಳ, ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. 'ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಮಕ್ಕಳು ಏನನ್ನು ತಾನೇ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ?' ಎಂಬ ಜಾಣತನದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೊಂದು ಕೇಳಿತು. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆ ಇವೆರಡೂ ಸಮ ಎಂದು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ!. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 'ಅಭ್ಯಾಸ ಹಾಳೆ'ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ ವಿತರಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದು ಮಕ್ಕಳ ನಿಜವಾದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಒಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ತರುವುದು

ಶಾಲೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನೆ ಅಥವಾ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ಬೆಂಬಲಿಸಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು ತಕ್ಷಣದ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವ ಸಮಯವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಗಣಿತದ ಕೌಶಲಗಳ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವುದು ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ತರಗತಿಯ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತಹ ವಿಭಿನ್ನ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಕಲಿಕೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಇದು ಭಾಗಶಃ ಉತ್ತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ. ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗ್ರಹಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಅಕ್ಷರ ಗುರುತಿಸಿ ಓದುವ ಬರೆಯುವ ಕೌಶಲ ಗಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೇವಲ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಬಿಡುವುದು ಇಲ್ಲಿರುವ ಅಪಾಯವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಇತರ ಅಂಶಗಳಾದ ಕಲೆ, ಸಂಗೀತ, ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಜಾದಿನಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸಲಹೆಗಳೂ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿವೆ! ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮತೋಲಿತ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಕಲಿಕಾ ವಿಧಾನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇದು ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆಯ ಸಂಭರ್ಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಿರಿಯ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಸಮತೋಲಿತ ಕಲಿಕಾ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ, ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಗಣಿತದ ಮೂಲಭೂತ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಗಮನ ಕೊಡುವುದು. ಜೊತೆಗೆ, ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಿಂದ ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಅವರ ಕಲ್ಪನೆ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದು.

ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಗರಿಗೆದರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಚಿಂತನಶೀಲರಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು, ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಓದಲು ನೆರವಾಗಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಮತ್ತು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬಹುದು. ಕಥೆಗಳು ಕೂಡ ನಿಜ ಬದುಕಿನಂತೆಯೇ ಇಬ್ಬಗೆಯವೂ ಮಿಶ್ರ ಗುಣಮಟ್ಟದವುಗಳೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆಹಾರದಂತೆ ಅದು ಪೋಷಣೆ ನೀಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನೇ ಒಂದು ಉಪಕರಣವಾಗಿ ಬಳಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು ಜೊತೆಗೆ ರುಚಿಸದೆಯೂ ಹೋಗಬಹುದು. ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಹಾಸ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಮೃದುತ್ವದ ಮತ್ತು ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ನೇವರಿಕೆಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಬಲ್ಲವು. ಆದರೂ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳ ಹತ್ತಿರ ನಮ್ಮ ಕೈವಾಡ ತೋರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಲವು ಮಜಲುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹಾಗೂ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುವಂತಹ ಕಥೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ಆಸ್ವದ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹು ವಿಶಾಲ ಹರಹಿನಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಥೆಗಳು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. iv

ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆನಪುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ವಾಸ್ತವತೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕನಸಿನಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಥೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಕಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ 'ಬಹು ದೂರದ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಗಿನ' ಪರ್ಯಾಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಜಾದೂಗಾರಿಕೆಯ ಮೋಡಿಮಾಡುವ ಕಥೆಗಳಿವೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪರ್ಯಾಯ ವಾಸ್ತವತೆಯ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವಂತಹವುಗಳು; ಆದರೆ, ಈ ಕಥೆಗಳು ದೈನಂದಿನ ಸಂಕಟಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳದ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ನಷ್ಟ, ಅಪಾಯ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭಯ ಹತಾಶೆಗಳಿಗೆ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಉದಾತ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಭರವಸೆಯನ್ನೂ ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಹಸಿ ನಾಯಕರ ದುಸ್ತರವಾದ, ಯಾತನಾಮಯ ಮತ್ತು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪಯಣದ ಜಾಡು ಹಿಡಿಯುವ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಅಂತಹ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಥಾನಾಯಕರು ಅವರು ಹೆಣ್ಣಾಗಿರಲಿ, ಗಂಡಾಗಿರಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೋಬಲದ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವ ಸೌಮ್ಯಶಕ್ತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಜಯಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಉತ್ತಂಕ ಹಾಗೂ ಧ್ರುವನ ಕಥೆಗಳಂತಹ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳು, ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ತಂಕ

ತನ್ನ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪಾತಾಳಲೋಕದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸುವ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಹಾಗೆಯೇ, ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣ್ಯದ ಭಯವನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸುವ ಧ್ರುವ, ಇವು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗಿದ್ದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಸುಧಾ ಮೂರ್ತಿಯವರ ದಿ ಬರ್ಟ್ ಆಫ್ ಗೋಲ್ಡನ್ ವಿಂಗ್ಸ್ (2009, ಪಫಿನ್ ಬುಕ್ಸ್) ಜಾಣ್ಮೆ ಮತ್ತು ಮಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳ ಕುರಿತ ಕಥೆಗಳ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಣಜವಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಥೆಗಳಿಗಿರುವ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ರೂಪಕ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಲೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಮರುಶೋಧಿಸಿ ಬರೆಯುವ, ಹಾರೂನ್ ಅಂಡ್ ದ ಸೀ ಆಫ್ ಸ್ಟೋರೀಸ್‌ನಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಸಾಲ್ಮನ್ ರಶ್ನೀಯಂತಹ ಸಮಕಾಲೀನ ಬರಹಗಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಯೊಂದರ 'ಸುಖಾಂತ್ಯ'ವು ದುರಂತವೇ ಅಂತಿಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇರುವ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಟೋವ್ ಜೇನ್ಸ್ ಅವರು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಮಗುವಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ 'ಕಥೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ತಿರುವು ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಅದು ಮಗುವಿನ ಮುಂದೆ ಮಾರ್ಗವೊಂದನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ'.

v

ಜೀವವಿರುವ ಮತ್ತು ಜೀವವಿಲ್ಲದವುಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಗೆರೆಯೊಂದನ್ನು ಎಳೆಯದ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಕೆಲವು ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳಿವೆ: ಅಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಗಳು ಮಾತನಾಡುವವು, ನದಿಗಳು ತಮ್ಮ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಿಸುವವು, ಮತ್ತು ಮರಗಳು ನಡೆದಾಡುವವು. ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೂಪ ತಳೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕವ್ವೆಗಳು ವೀರ ಧೀರ ನಾಯಕರ ರೂಪ ತಾಳಬಹುದು, ಇಂತಹ ನಾಯಕರು ಪಂಜರದ ಹಕ್ಕಿಗಳಾಗಿ, ಮತ್ತು ಪಂಜರದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಚಿನ್ನದ ಮೀನುಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಬಹುದು. ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಗಿತ ಮತ್ತು ಸಾವುಗಳಾಚೆಗೂ ಬದುಕು ನಿರಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಆಧರಿಸಿವಾಗಿವೆ. ಮೊದಲ ನೋಟಕ್ಕೆ ಈ ಕಥೆಗಳು ಬರೇ ಅದ್ಭುತ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಕೊಡಬಹುದು, ಆದರೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕರುಣೆ, ಒಳ್ಳೆಯತನಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಲೋಭಿಗಳು, ಮೈಗಳ್ಳರು ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಈ ಕಥೆಗಳು ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರದ ಮಾನವರೇ ಆಗಲಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳೇ ಆಗಲಿ ಸತ್ಯವಂತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಕೊರತೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳು ಟೀಕೆಗೊಳಗಾಗಿವೆ; ಆದರೆ, ಇದನ್ನು ಇಟಾಲಿಯೋ ಕಾಲ್ಪಿನೋ ತನ್ನ ಕೃತಿ 'ಲೆ ಇನ್‌ವಿಸಿಬಲ್ ಸಿಟೀಸ್'ನಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವಂತೆ ಅನ್ಯಾಯ, ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಸಾವಿನ ಕಠೋರ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತ ಕತ್ತಲೆಬೆಳಕುಗಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲಕ ನಾವು ಹಾದುಹೋಗುವಾಗ ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು ಇಂತಹವುಗಳೇ ಎಂತಲೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ಜಾನುಸ್ತ್ ಕೊರ್ಜಾಕ್ 1940ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವದ ಘಟ್ಟೋದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲಿಗಿದ್ದ ಘೋರ ಸ್ವಪ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಕುರಿತು ಅವರಿಗಿದ್ದ ಆತಂಕ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನಾಟಕ ರೂಪದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಟ್ಯಾಗೋರರ ದ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸ್ ನಾಟಕವನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ಈ ನಾಟಕವು ಜೀವನ್ಮರಣಗಳ ಒಂದು ರೂಪಕದಂತಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಬಿ ಯೀಟ್ಸ್ ಇದನ್ನು 'ಸೌಮ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಒಂದು ಕಥೆ' ಎಂದೂ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. vi

ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕಥೆಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಯುವ ಓದುಗರಿಗೆ ಕಥೆಗಳ ಅದ್ಭುತ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸ್ಪೋರಿ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳು ಹುಡುಕಾಟ, ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಂತಹ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಪಕ ಹರಹಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತು ತರಗತಿಯ ಬಹುವಿಧ ಬಳಕೆಗೆ ಒದಗುವಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

---ಬಾಕ್ಸ್---

ಕಥೆಗಳೆಂದರೆ ಅವು 'ಸಂಭವನೀಯ ಜಗತ್ತುಗಳ' ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ, ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪೊರೆಯುವ ಮತ್ತು ವಿಸ್ಮಯಗೊಳಿಸುವ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಒಂದು ಸಾವಯವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ತಾವು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಕೆಲವನ್ನು ತಾವೇ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮಕ್ಕಳು ಆಯಾ ಕ್ಷಣಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕುತ್ತಿರಬೇಕು.

---ಬಾಕ್ಸ್---ಲಾಕ್‌ಡೌನ್‌ನ ದಿನಗಳ ನಡುವೆ 'ಹೊರಾಂಗಣ ಕಲಿಕೆಯ' ಅಗತ್ಯ ಮೌಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿದ್ದ ಅನಂತ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಕುರಿತು ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್ ಬರೆದರು. 'ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಲು, ದಾಖಲಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಮಳೆಗಾಲವು ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತಿತರ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ತೇವವಾದ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರವನ್ನರಸುತ್ತಾ ವಿರಾಮವಾಗಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳನ್ನು ಗೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದೇ ಒಂದು ಆನಂದ. ಮಳೆನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹ ಬಂದಾಗ ಇರುವೆಗಳು ನೆಲದಡಿಯ ತಮ್ಮ ಬಿಡಾರಗಳಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತವೆ. ಚಿಟ್ಟೆಗಳು ಈ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಷ್ಟೆ; ಇಂತಹ ನೂರಾರು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಿಡಮರಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು'. vii

ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ನಗರದ ಹೊರವಲಯ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದ ಕುರಿತು 'ಎಚ್ಚರ' ಹೊಂದಿರುವುದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

(ಚಿತ್ರ)

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ: ಮಕ್ಕಳು ಚಿಕ್ಕ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಾನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿನ ಇಬ್ಬರು ಶಿಕ್ಷಕರು ಸಮೀಪದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪಿನ ಜೊತೆಗೂಡಿ 'ಪಿಶಿ ಮತ್ತು ನಾನು' viii ಎಂಬ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದ ಕುರಿತು ನನ್ನೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಉಪನಗರವೊಂದರ

ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಸಾಗುವ ಮಗುವೊಂದರ ನಡಿಗೆಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ, ಮಗುವಿಗೆ ಹಾದಿಸಾಗುವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಎದುರಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿಂತು ನೋಡಲು, ಅವುಗಳ ಗಂಧವನ್ನು ಹೀರಿ ಅನುಭವಿಸಲು, ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತ ತನಗೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದ್ದನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ತೆಗೆದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಗುವಿನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿನ ನಂತರ ಬೇಡವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಓರಿಗಾಮಿ ಡಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ 'ನಿಧಿ' ಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವತ್ತ ನಡೆದರು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಡಬ್ಬಿಗಳಿಗೆ ಮುಚ್ಚಳಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನುಳಿದವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದಗಳಿಂದಲೂ ಬೀಜಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ಡಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ತನ್ನ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿ ಮಗುವೊಂದು ಹೇಳಿತು. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಡಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಲು ಕಲ್ಲುಗಳು, ಪುಕ್ಕಗಳು, ಬೀಜ ತುಂಬಿದ ಕಾಯಿಗಳು, ಚಿಪ್ಪುಗಳು ಮತ್ತು ಹೂವುಗಳು, ಕಪ್ಪೆಚಿಪ್ಪು, ಲೇಸ್‌ನ ಚೂರುಗಳು, ದಾರ ಮತ್ತು ತಂತಿಯ ತುಂಡುಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಕಳೆದ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರದ ತಂಡದ ಮೂವರು ಸದಸ್ಯರು ನೇಚರ್ ಕನ್ಸರ್ವೇಶನ್ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಕುರಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ಮಕ್ಕಳು ಹೂವುಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯೋಜನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ix ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಪುಟಗಳ ನಡುವೆ ಅಂಟಿಸಲಾದ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳು ಮೇಲೆದ್ದು ಸಣ್ಣ ಚಲನೆ ಉಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ಚಿತ್ರಕಥೆಗಳ (ಪಾಪ್-ಅಪ್) ತಯಾರಿ, ಕಥೆಗಳ ಹಂಚಿಕೆ, ಹೂವುಗಳ ಕುರಿತ ಹಾಡು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು, ವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಣ್ಣು, ಗಾಳಿ, ನೀರು ಹಾಗೂ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಋತುಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು.

ಹೂವುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾದರಿಗಳ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಹುದಾದ ಪ್ರದರ್ಶನದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ನಿರತರಾಗಿರುವುದು

ಹೂವುಗಳನ್ನು ಸಮೀಪದಿಂದ ಗಮನಿಸುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಳೆಯುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮತ್ತೊಂದರ ಹುಟ್ಟು ಇವುಗಳು ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಜೀವನ ಚಕ್ರದ ಅರ್ಥ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೀಜಗಳು, ಮೊಗ್ಗುಗಳು, ಹೂವುಗಳು, ಉದುರುತ್ತಿರುವ ದಳಗಳು ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳು ಇವೆಲ್ಲವು ಒಂದೇ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ಬೀಜವು ಮತ್ತೊಂದು ಬೀಜವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಜೀವದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸ ಜೀವದತ್ತ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅದು ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಬಲದ ಮಿತಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಪುಟಿದೇಳಬಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ವಿಶಾಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೊಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ನಮಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಚಿಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಮಕ್ಕಳ ಸಂಭ್ರಮದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇಂತಿರುತ್ತವೆ - 'ಕೆಲವು ಹೂವುಗಳಿಗೇಕೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಣ್ಣಗಳಿರುತ್ತವೆ?', 'ಕೆಲವು ಹೂವುಗಳೇಕೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅರಳುತ್ತವೆ?' 'ದಾಸವಾಳದಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾದ ಎಳೆ (ಕೇಸರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು) ಗಳಿರುವುದೇಕೆ?' ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೂ, ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವರ ಉತ್ಸಾಹದ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಧ್ಯತೆಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರದ ಕುರಿತಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ x ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಇವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಕಣಜವಾಗಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯಿಂದಲೂ ಇವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ ಹರಡಿದ್ದ ಈ ಅವಧಿಯು ಮಕ್ಕಳು ವಯಸ್ಕರನ್ನೆ ಹೆಚ್ಚಿನವರನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೆ ದೂಡಿತು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಕುರಿತಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನಂಬಿಕೆಯು ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೇ ಅದು ಅಲುಗಾಡಿಸಿ ಹಾಕಿತು. 'ಮಹಾ ದುರಂತ (catastrophe)' ಎಂಬ ಪದವು ಗ್ರೀಕ್ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು ಅದನ್ನು 'ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆಯ ತಿರುವು' ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಈಗಾಗಲೇ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಚಿತ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಬಯಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಸದ್ಯದ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಬದಲಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೊಂದರ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅರಿವು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಜರೂರು ಎಂದರೆ, ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗತೊಡಗಿದಾಗ ಅವರು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಿಕೆ ವೇಗವಾಗಿ ಆಗುವಂತೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕು ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಹೊಸತನ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ತಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ವಿರಾಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯತ್ತ ಗಮನಹರಿಸುವುದು, ಇತರರ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು,

ಏನನ್ನಾದರೂ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಇತರರ ಬೇಕುಬೇಡಗಳಿಗೆ ಸಂವೇದನಾಶೀಲರಾಗಿರುವುದು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿವೆ.

ಕೊನೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿ

i. ನೋವಲ್ ಕೊರೋನಾ ವೈರಸ್: ವಿ ಕ್ಯಾನ್ ಸ್ಟೇ ಸೇಫ್, ಪ್ರಥಮ್ ಬುಕ್ಸ್.

ii. ಎವಿಡೇ ಸುಪರ್ ಹೀರೋಸ್, ಮೀನಾಕ್ಷಿ ದಿವಾನ್, ಪ್ರಥಮ್ ಬುಕ್ಸ್.

iii. ಮಹರ್ ಎಮ್ ಮತ್ತು ಜೆ ಥಾಮಸ್ ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಬರಹವನ್ನು ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

iv. ಸ್ಕೋರಿ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು ಬಹುಭಾಷಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು, ಯುವ ಓದುಗರಿಗೆ ಕಥೆಗಳ ಅದ್ಭುತ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಇವು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಗಮನಿಸಿ: see <https://rajifoundation.in/storycards/about.html>

v. Weinreich T. 2000ರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಿಲ್ಡ್ರನ್ಸ್ ಲಿಟರೇಚರ್ – ಆರ್ಟ್ ಆರ್ ಪೆಡಾಗೊಗಿ? ಫ್ರೆಡರಿಕ್‌ಸ್‌ಬರ್ಗ್, ರಾಸ್ಕಿಲ್ಡ್ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್. ಪುಟ 112.

vi. ಅಮಲ್ ಅಂಡ್ ಲೆಟರ್ ಫ್ರಂ ದ ಕಿಂಗ್ ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಯ್ದು ಒಂದು ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಕಥೆಯ ರೂಪಾಂತರ ಚಿತ್ರಾ ಗಜಾದಿನ್ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ ರಚನೆ ಹೆಲೆನ್ ಓನ್ 1993. ರೂಪಾ ಅಂಡ್ ಕೊ.

vii. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್, ಸ್ಕೂಲ್ ವಿಥೌಟ್ ಫ್ರೀಡಂ, ದಿ ಹಿಂದೂ, ಆಗಸ್ಟ್ 20, 2020.

viii. ತಿಮಿರಾ ಗುಪ್ತಾ. ಪಿಶಿ ಆಂಡ್ ಮಿ. ಪ್ರಥಮ್ ಬುಕ್ಸ್

ix. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದವರು ರೋಷನ್ ಸಾಹಿ, ಗೌಸಿಯಾ ತಾಜ್ ಮತ್ತು ಸರೋಜಿನಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹೆಗ್ಡೆ

x. ಗಮನಿಸಿ: <https://kalpavriksh.org/product-category/childrens-books/>

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಟಗಳಿಗಾಗಿ ನೇಚರ್ ಕನ್ಸರ್ವೇಶನ್ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡಿ: <https://www.ncf-india.org/blog/hidden-housemates-part-1>

ಜೇನ್ ಸಾಹಿ

ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪರ್ಯಾಯ ಶಾಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿದವರು. ಪ್ರಸ್ತುತ, ಗೋವಾದಲ್ಲಿರುವ ಬುಕ್‌ವರ್ಮ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೋರ್ಸ್‌ನ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ನೆರವಾಗುವ ವೀಕ್ಷಣಾ ಅಧಿವೇಶನಗಳು ಹಾಗೂ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆ ಕುರಿತ ಅಧಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಇಮೇಲ್ ಸಂಪರ್ಕ ವಿಳಾಸ:

janehelensahi@gmail.com